

HOTĂRÂREA CURȚII
10 iulie 1986*

Roger Wybot
împotriva
Edgar Faure și altora

(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Cărea de Apel din Paris)

„Imunitatea membrilor Parlamentului European”

Cauza 149/85

În cauza 149/85,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Curtea de Apel din Paris (a unsprezecea cameră apeluri penale) pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Roger Wybot

și

1) Edgar Faure,

2) Librairie Plon,

3) Ministerul Public,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 10 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene,

CURTEA,

compusă din domnii U Everling, președinte de cameră, în calitate de președinte, K. Bahlmann și R. Joliet, președinți de cameră, G. Bosco, O. Due, Y. Galmot și T. F. O'Higgins, judecători,

avocat general: domnul M. Darmon

grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Wybot, de către D. Soulez-Larivière și J. Labbé, avocați în Baroul din Paris,
- pentru domnul Faure, de către R. Bondoux, avocat în Baroul din Paris,
- pentru societatea Librairie Pion, în procedura orală, de către J. Lisbonne, avocat în Baroul din Paris,

* Limba de procedură: franceza.

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către H. Van Lier, membru al Serviciului Juridic, în calitate de agent,

precum și informațiile furnizate Parlamentului European de către juristul F. Pasetti-Bombardella și de către consilierul juridic al acestuia, domnul R. Bieber,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 3 iunie 1986,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Prin Hotărârea din 9 mai 1984, primită la Curte la 17 mai 1985, Curtea de Apel din Paris a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, o întrebare preliminară privind interpretarea articolului 10 din Protocolul de la Bruxelles din 8 aprilie 1965 privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene (denumit în continuare „protocolul”).

2 Această întrebare a fost adresată în cursul unei acțiuni introduse de domnul Roger Wybot împotriva unei hotărâri pronunțate de Tribunalul corecțional din Paris, care declarase inadmisibilă o acțiune pentru insultă și calomnie inițiată de domnul Wybot, în măsura în care aceasta fusese intentată împotriva domnului Edgar Faure care era la data comunicării citației deputat al Parlamentului European.

3 Tribunalul corecțional, după ce a stabilit că citația fusese comunicată la 27 ianuarie 1983 și că Parlamentul European fusese în sesiune între 9 martie 1982 și 7 martie 1983, deși nu se reunise efectiv la 27 ianuarie 1983, a făcut referire la articolul 10 din protocol, conform căruia, „în timpul sesiunilor Adunării”, membrii acesteia beneficiază, pe teritoriul lor național, de imunitățile recunoscute membrilor parlamentului din țara lor.

4 Curtea de apel nu avea însă o certitudine în privința domeniului real de aplicare a termenului „sesiune”. Aceasta a făcut trimitere la Hotărârea Curții din 12 mai 1964 (Wagner, 101/63, Rec., p. 381), în care se reținuse că „Parlamentul European trebuie considerat în sesiune, chiar dacă nu se află efectiv în ședință, până în momentul încheierii sesiunilor anuale sau extraordinare”. Cu toate acestea, Curtea de Apel s-a întrebat dacă interpretarea respectivă nu trebuia contestată, având în vedere noua situație juridică ulterioară intrării în vigoare a Tratatului de la Bruxelles din 8 aprilie 1965 de instituire a unui Consiliu unic și a unei Comisii unice ale Comunităților Europene (denumit în continuare „tratatul de fuziune”), care, *inter alia*, a modificat anumite dispoziții ale tratatelor referitoare la sesiunile Parlamentului European. Pe baza acestor modificări, Parlamentul a instituit o practică în conformitate cu care sesiunile durează întregul an.

5 Prin hotărârea menționată anterior, din 9 mai 1984, Curtea de Apel din Paris i-a adresat Curții următoarea întrebare preliminară:

„Pe baza formulării actuale a dispozițiilor relevante și a practicii Parlamentului European, articolul 10 din Protocolul privind privilegiile și imunitățile Comunităților Europene

trebuie să fie interpretat în sensul în care conferă membrilor Parlamentului European o imunitate permanentă, pe întreaga durată a mandatului lor, sub rezerva ridicării imunității de către Parlament, sau doar o imunitate pe parcursul anumitor perioade din sesiunea anuală?” »

6 Domnul Wybot, parte civilă în acțiunea principală, susține, în observațiile sale, că Hotărârea din 12 mai 1964 privind interpretarea termenului „sesiune” a fost pronunțată pe baza unei situații juridice care a fost modificată ulterior în mod fundamental de tratatul de fuziune. În temeiul dispozițiilor în vigoare înainte de 1965, și anume articolul 22 din Tratatul CECO, care prevedea o sesiune anuală care se deschidea în a doua marți din luna mai și se termina cel târziu la sfârșitul exercițiului financiar în curs, adică la 30 iunie a fiecărui an, și articolele 139 din Tratatul CEE și 109 din Tratatul CEEA, care prevedeau deschiderea unei sesiuni în a treia marți din octombrie, fără să precizeze data încheierii sesiunii, a existat în mod necesar o perioadă de timp în cursul căreia Parlamentul nu era în sesiune și deputații europeni nu beneficiau de imunitate. Articolul 27 alineatul (1) din tratatul de fuziune a modificat dispozițiile menționate anterior, prevăzând o singură sesiune anuală care, în practica Parlamentului European, durează, în prezent, întregul an.

7 În opinia domnului Wybot, textele în vigoare începând cu 1965, coroborate cu practica Parlamentului European, fac imposibilă convocarea unor sesiuni extraordinare, astfel cum este prevăzut la articolul 22 din Tratatul CECO, articolul 139 din Tratatul CEE și articolul 109 din Tratatul CEEA, deși în hotărârea sa din 12 mai 1964, Curtea a precizat în mod clar că „noțiunea de sesiune anuală trebuie să fie concepută astfel încât să fie conciliată cu posibilitatea existenței unor sesiuni extraordinare”. Dacă prin sesiune s-ar înțelege o perioadă care acoperă întregul an, rezultatul ar fi următorul: regimul imunității „din cursul sesiunilor”, prevăzut de tratate, ar fi confundat cu regimul imunității din perioada mandatului; ar fi împiedicată orice urmărire în justiție împotriva membrilor Parlamentului European, pe teritoriul lor național, pe întreaga durată a mandatului lor; s-ar face o diferențiere, prin încălcarea articolului 10 primul paragraf din protocol, între imunitatea membrilor Parlamentului European și imunitatea de care beneficiază deputații naționali și, în fine, articolul 10 al doilea paragraf din protocol, care acordă imunitate membrilor Parlamentului European „și atunci când călătoresc spre sau dinspre locul de întâlnire a Adunării”, ar deveni inutil. Un astfel de rezultat nu poate fi evitat decât prin interpretarea noțiunii de „sesiune” în sensul că aceasta nu acoperă decât perioadele în cursul cărora Parlamentul European este efectiv în ședință.

8 Domnul Faure, acuzat în acțiunea principală, consideră că dispozițiile pertinente din tratate și din protocol, din versiunea în vigoare începând cu 1965, nu au adus elemente noi față de situația anterioară, iar practica urmată după această dată de Parlamentul European nu s-a schimbat în raport cu cea din perioada anterioară, astfel încât nu există niciun motiv pentru modificarea interpretării termenului „sesiune”, oferită de Curte în hotărârea sa din 12 mai 1964.

9 Comisia Comunităților Europene subliniază că, în perioada anterioară anului 1965, Parlamentul utiliza deja practica încheierii sesiunii anuale abia în ajunul deschiderii sesiunii anului următor. Comisia a explicat că era posibil ca, între timp, această sesiune să

fie suspendată și reluată. Aceasta a adăugat că nu exista niciun element care să permită să se ajungă la concluzia că, după 1965, textele privind sesiunile sau practica Parlamentului s-au schimbat substanțial în raport cu perioada anterioară. Ca și în perioada în care au avut loc faptele care fac obiectul cauzei 101/63, menționată anterior, sesiunile anuale ale Parlamentului se succedau „fără întrerupere”.

10 Parlamentul European, invitat în conformitate cu articolul 21 din Statutul Curții de Justiție a CEE, să furnizeze informații privind concluziile referitoare la sfera de aplicare a imunității parlamentare, la care a ajuns atât pe baza dispozițiilor juridice, cât și pe baza practicii sale privind organizarea sesiunilor, a precizat că, în absența unei definiții a noțiunii „sesiune” în cadrul tratatelor sau a unei limitări a duratei lor, stabilită de tratate, era de competența Parlamentului însuși să stabilească durata sesiunilor sale, ceea ce a și făcut, hotărând că sesiunea ar trebui să dureze un an. Parlamentul subliniază că această hotărâre corespunde realității faptelor, având în vedere că, exceptând luna august și vacanțele de la sfârșitul anului, activitatea Parlamentului European și a diferitelor sale organe (Biroul, Biroul extins, Colegiul chestorilor, comitetele ad-hoc, delegațiile parlamentare) continuă fără întrerupere de-a lungul întregului an.

11 Pentru a răspunde la întrebarea adresată, este necesar, în primul rând, să se analizeze dacă articolul 10 primul paragraf litera (a) din protocol, conform căruia membrii Parlamentului European beneficiază „pe durata sesiunilor Adunării, pe teritoriul lor național, de imunitățile recunoscute membrilor parlamentului din țara lor”, impune obligația de a se face referire la legislația națională, nu numai pentru stabilirea sferei efective de aplicare a imunității parlamentarilor europeni, ci și în scopul interpretării noțiunii de „sesiune”.

12 Este necesar să se sublinieze că, în această privință, articolul 10, citat anterior, se referă în mod expres la noțiunea de sesiune a Parlamentului European. Rezultă că trimiterea la legislația națională în scopul interpretării acestei noțiuni ar fi incompatibilă nu numai cu textul protocolului, ci și cu însuși obiectul acestei dispoziții, care vizează să asigure imunitatea pe o perioadă egală pentru toți deputații europeni, indiferent de naționalitatea acestora.

13 Având în vedere considerentele anterioare, este necesar, prin urmare, să se constate că durata sesiunilor Parlamentului European nu poate fi apreciată decât în lumina dreptului comunitar.

14 Prin urmare, este necesar să se stabilească dacă, în dreptul comunitar, există dispoziții care determină durata sesiunilor Parlamentului European.

15 În această privință, trebuie să se constate în primul rând că articolul 22 primul paragraf din Tratatul CECO, articolul 139 primul paragraf din Tratatul CEE și articolul 109 primul paragraf din Tratatul CEEA au fost abrogate de articolul 27 din tratatul de fuziune și înlocuite de următoarele dispoziții: „Adunarea se întrunește în sesiune anuală. Adunarea se reunește de drept în a doua zi de marți a lunii martie”. Nu poate fi dedusă nicio

precizare privind durata acestei sesiuni, nici măcar indirect, din alte dispoziții ale tratatelor referitoare la Parlamentul European.

16 Rezultă că, în lipsa oricărei dispoziții în cadrul tratatelor, în această privință, stabilirea duratei sesiunilor intră în competența Parlamentului European de a adopta norme pentru organizarea sa internă, în temeiul articolului 25 primul paragraf din Tratatul CECO, articolului 142 primul paragraf din Tratatul CEE și articolului 112 primul paragraf din Tratatul CEEA, care prevăd că „Adunarea adoptă Regulamentul său de procedură cu votul majorității membrilor săi”. Această atribuție de organizare internă autorizează Parlamentul European, astfel cum reiese din Hotărârea din 10 februarie 1983 (Marele Ducat al Luxemburgului/Parlamentul European, 230/81, Rec., p. 255), să adopte „măsurile corespunzătoare în vederea asigurării bunei sale funcționări și desfășurări a procedurilor sale”.

17 Prin urmare, ține de competența Parlamentului European să hotărască, în mod discreționar, cu privire la momentul încheierii fiecărei sesiuni anuale. În cadrul practicii constante a Parlamentului până în prezent, o sesiune dura întregul an și se închidea abia în ajunul deschiderii unei noi sesiuni.

18 În această privință, trebuie să se remarce că activitatea Parlamentului nu se limitează la conducerea ședințelor, care, conform practicii sale, se desfășoară o săptămână pe lună, cu excepția lunii august.

19 Astfel cum Parlamentul a explicat Curții foarte detaliat, modul de desfășurare a activității sale, în cadrul sarcinilor care îi sunt încredințate de tratate și de legislația secundară, depășește în mare măsură simpla conducere a unor ședințe și se extinde practic pe durata întregului an.

20 În primul rând trebuie să se remarce că lucrările în ședință plenară trebuie, ca în orice altă adunare alcătuită dintr-un număr mare de membri, să fie precedate de ședințe pregătitoare în cadrul comisiilor parlamentare, care au ca sarcină elaborarea proiectelor de rezoluții, ce trebuie înaintate adunării și grupurilor politice. Având în vedere că Parlamentul a prevăzut, în cadrul exercitării competenței sale de organizare internă, o săptămână pe lună pentru ședințele comisiilor și o săptămână pe lună pentru ședințele grupurilor, rezultă că lucrările parlamentare se desfășoară pe o perioadă de cel puțin trei săptămâni pe lună, pe durata întregului an, cu excepția lunii august și a vacanțelor de la sfârșitul anului.

21 În scopul îndeplinirii misiunii care i-a fost încredințată de tratate, Parlamentul European a înființat diverse organe permanente sau temporare, precum Biroul, Biroul extins, Colegiul chestorilor, comisiile ad-hoc, delegațiile parlamentare, care exercită funcții specifice, independent de ședințele plenare.

22 Ținând seama de aceste constatări, trebuie, prin urmare, să se admită că activitatea Parlamentului European și a organelor sale se desfășoară, în realitate, pe durata întregului an, fără întreruperi, cu excepția lunii august și a vacanțelor de la sfârșitul anului. O

interpretare a noțiunii de „sesiune” care ar limita imunitatea numai la perioadele în care Parlamentul este efectiv în ședință ar putea, astfel, să aducă atingere desfășurării activităților Parlamentului în ansamblul său.

23 Trebuie, de asemenea, să se stabilească dacă practica Parlamentului European nu anulează orice efect al articolului 22 al treilea paragraf din Tratatul CECO, articolului 139 al doilea paragraf din Tratatul CEE și articolului 109 al doilea paragraf din Tratatul CEEA, care acordă nu doar majorității acestor membri, ci și altor instituții, și anume Consiliului și Comisiei, dreptul de a solicita convocarea unei sesiuni extraordinare. În conformitate cu echilibrul între competențele instituțiilor, prevăzut de tratate, practica Parlamentului European nu poate priva celelalte instituții de o prerogativă care le este atribuită de tratate.

24 Articolul 9 alineatul (5) din Regulamentul de procedură al Parlamentului European prevede în mod expres posibilitatea de a convoca Parlamentul „cu titlu de excepție”. Înainte de adoptarea de către Consiliu a Regulamentului nr. 1293/79, anulat de Curte prin Hotărârea sa din 29 octombrie 1980 (Roquette, 138/79, Rec., p. 3333), Parlamentul însuși a atras atenția Consiliului, în repetate rânduri, cu privire la posibilitatea care i se oferea în articolul 139 din Tratatul CEE de a solicita o sesiune extraordinară a Parlamentului European în vederea obținerii avizului obligatoriu al acestuia cu privire la măsura avută în vedere, care trebuia să fie adoptată într-un termen foarte scurt. Prin urmare, trebuie să se constate că dispozițiile citate anterior își păstrează în totalitate efectul, în cazul în care Parlamentul European, astfel cum are dreptul, hotărăște să încheie sesiunea anuală anticipat.

25 În ceea ce privește articolul 10 al doilea paragraf din protocol, conform căruia deputații europeni beneficiază de imunitate „și atunci când călătoresc spre sau dinspre locul de întâlnire a Adunării”, acesta nu poate fi invocat pentru a contesta o interpretare a noțiunii de „sesiune” care, având în vedere practica Parlamentului European, asigură pe deplin, deși prin intermediul altei dispoziții, realizarea obiectivelor vizate la paragraful respectiv. De altfel, acesta își păstrează utilitatea, de exemplu, în cazul în care Parlamentul European își încheie anticipat o sesiune anuală.

26 În fine, în ceea ce privește obiecția conform căreia o imunitate atât de extinsă a membrilor Parlamentului European face imposibilă, de fapt, pe o perioadă uneori foarte lungă, declanșarea unor proceduri judiciare în fața instanțelor naționale, împotriva unui deputat european, este necesar să se reamintească că, asemenea parlamentelor naționale, Parlamentul European are întotdeauna dreptul să ridice imunitatea unui membru, în temeiul articolului 10 din protocol.

27 Prin urmare, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de Curtea de Apel din Paris că articolul 10 din Protocolul din 8 aprilie 1965, care conferă membrilor Parlamentului European imunitate „pe durata sesiunilor Adunării”, trebuie interpretat în sensul că Parlamentul European trebuie să fie considerat în sesiune, chiar dacă nu este efectiv în ședință, până la decizia prin care acesta pronunță încheierea sesiunilor anuale sau extraordinare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

28 Cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, și de către Parlamentul European, care a furnizat informații în sensul articolului 21 din Statutul Curții de Justiție a CEE, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebarea care i-a fost adresată de Curtea de Apel din Paris, prin hotărârea din 9 mai 1984, dispune:

Articolul 10 din Protocolul din 8 aprilie 1965, care conferă membrilor Parlamentului European imunitate „pe durata sesiunilor Adunării”, trebuie interpretat în sensul că Parlamentul European trebuie să fie considerat în sesiune, chiar dacă nu este efectiv în ședință, până la decizia prin care acesta pronunță închiderea sesiunilor anuale sau extraordinare.

	Everling	Bahlmann	Joliet
Bosco	Due	Galmot	O'Higgins

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 10 iulie 1986.

Grefier
P. Heim

îndeplinind funcția de președinte
U. Everling
președinte de cameră,